ધોરણ - ૧૦

વિષય – ગુજરાતી

સ્વાધ્યાય

પાઠ – ૧૧

શિકારીને

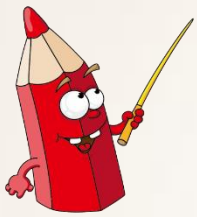

વિદ્યાર્થીનું નામ :

શાળાનું નામ :

શિક્ષણ સાગર
The King of Education
shikshansagar.com

શિક્ષણ

Page No.
DATE : / /

કવિ :- કલાપી
સાહિત્યપ્રકાર :- સૉનેટ
સંજ્ઞા :- 'કલાપીનો કેકારવ' માંથી

કવિ પરિચય :-
કલાપીનું મૂળ નામ :- સુરસિંહજી તખ્તસિંહજી ગોહિલ

કાવ્યસંગ્રહ :- કલાપીનો કેકારવ

કાવ્યોનો વિષય :- પ્રકૃતિનાં મનોહારી દૃશ્યો અને માનવહૃદયના ભાવો

પ્રવાસગ્રંથ :- 'કાશ્મીરનો પ્રવાસ'

છંદ :- અનુષ્ટુપ છંદ

કાવ્ય

રહેવા દે ! રહેવા દે આ સંસાર, પુષ્પાળ ! તું;
ઘરે જા ફૂલતા આવી વિશ્વ આશ્રમ મળ્યું.

પંખીડાં, ફૂલડાં ઝૂડાં, લતા આ, ઝરણાં, તરુ,
ઘરે જા કૂજ દહિર અહીં ત્યાં : વિશ્વ સૌંદર્ય ઝુમ્મું.

તીરથી પામવા પક્ષી ત્યાંથી આ ફૂરતા મથે;
તીરથી પક્ષી તો જા જા પણ ઝિન્દુ મૂલ મળી શકે.

પક્ષીનું પામવાનું તો બનાં તું મુજ ગીતનું;
પક્ષી તેના પ્રભુ માંહે ઈંચામાં મળશે રહ્યું.

સૌંદર્યો વેડફી દેવાં જા જા મુશ્કેલ મળે;
સૌંદર્યો પામવાં પહેલાં સૌંદર્ય બનવું પડે.

Scanned with OKEN Scanner

શિક્ષણ સાગર
The King of Education
shikshansagar.com

Page No.
DATE: / /

આંબાએ બોલવું, એ તો પ્રભુનો ઉપકાર છે;
પોષવું, પૂજવું એને, એ એનો ઉપકાર છે.

વહેવા દે! વહેવા દે આ મંદાર, યુવાન! તું;
બધે છે આદિતા ભાઈ તેમાં દૈ ભળવું ભલું.

('ઉપકારનો ઉદ્ગાર' માંથી)

શબ્દસમજૂતી

મંદાર = નાશ, પ્રબળ ઘાત
રૂડું = સારું, સુંદર
આદિતા = બીનાશ, મૃદુતા
વહ્યા = પેલ, પેલો
ઘટવું = શોભવું
તને = તને
મુંઝાવું = સંભળાવું

વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો

મંદાર x સર્જન
સ્થૂળ x સૂક્ષ્મ
ઉપકાર x અપકાર
આદિ x મૃદુ

સ્વાધ્યાય

1. 1) પંખીનો પામવા કવિ શું કરવાનું કહે છે?
→ પંખીનો શિકાર કરવાનું

2) કવિ કોયલના માંથી કયો સંદેશો આપે છે?
→ મંદાર કરવાનું વહેવા દે.

શિક્ષણ સાગર
The King of Education
shikshansagar.com

Page No.
DATE / /

2. 1) કવિની દૃષ્ટિએ પક્ષી ક્યાં મળશે ?
-> કવિની દૃષ્ટિએ પક્ષી એનાં મધુર ગીતમાં મળશે.

2) શું ઝરવાથી પક્ષીનું માત્ર સ્થૂળ શરીર જ મળે છે ?
-> પિંજરાં ઝરવાથી પક્ષીનું માત્ર સ્થૂળ શરીર જ મળે છે.

3. 1) સૃષ્ટિનું સૌંદર્ય કવિને ક્યાં ક્યાં જોવા મળે છે ?
-> કલાપીએ કાવ્યમાં પ્રકૃતિ તેમજ પ્રાણીજગત માણેલું સૌંદર્ય તેમજ સૌંદર્યદૃષ્ટિને આલેખી લીધાં છે. કવિ વૃક્ષો, પંખીઓ, ફૂલો, વેલાઓ તેમજ ઝરણાં માં સૃષ્ટિના સૌંદર્યને જુએ છે. વૃક્ષો ઉપર કલરવ કરતાં પક્ષીઓનાં ગીતોમાં પણ કવિ સૌંદર્યનો અનુભવ કરે છે.

2) પક્ષીને પામવા કવિ શું કરવાનું કહે છે ?
-> કવિ પક્ષીને પામવા કહે છે કે તેના પર તીર ચલાવવાનું નથી, પણ ક્યાંક છુપાઈને તેનાં મધુર ગીત (કલરવ) સાંભળવાનાં છે. તેનાથી પક્ષીના મધુર કલરવનું સૌંદર્ય માણવા મળશે, અને પક્ષી તેના પ્રભુ માંથી તારા હૈયામાં વાસ કરશે.

4. કવિ શિકારીને કઈ શિખામણ આપે છે ?
-> કવિ શિકારીને પક્ષીનો માંહ્યલો ઝરવાનું જોડી દેવા અંગે કહે છે. કવિ કહે છે કે હે શિકારી, તને આવી ક્રૂરતા શોભા દેતી નથી. આખુ વિશ્વ સંતોનો આશ્રમ છે. એમાં અનેક પ્રકૃતિતત્વોનું સૌંદર્ય રહેલું છે. એમાં ફૂલો, ઝરણાં, વૃક્ષો છે. તું પક્ષીનો શિકાર કરીને શું મેળવીશ ? એના મૃત શરીર સિવાય કશું નહિ મળે. તારે એના સૌંદર્યને પામવું હોય તો જંગલમાં ક્યાંક છુપાઈને એ પંખીઓનાં મધુરાં ગીતો સાંભળ. પક્ષી એ પ્રભુનું સર્જન છે, તું એનાં મધુરાં ગીતો સાંભળીશ તો તું એ પ્રભુના સર્જન દ્વારા પ્રભુને પામીશ. સૌંદર્યને પામવા માટે તું સ્વયં મુક્ત થા રહિત કેળવ. પ્રયત્ન કર. સૌંદર્યને પામી એટલે તમે પ્રભુને પ્રાપ્ત કર્યા છે. આખુ વિશ્વમાં સૌંદર્ય આકૃતિ વેરાયેલી છે, એમાં જ પરમતત્વ છે, પરમાત્મા છે. આપણે એને ભાવ આપીએ, એમાં જ આપણુ ભલું છે.

Scanned with OKEN Scanner

શિક્ષણ સાગર
The King of Education
shikshansagar.com

Page No.
DATE: / /

5. "સૌંદર્યા વેડફી દેતાં ના ના મુલ્યતા મળે,
સૌંદર્યા પામતાં પહેલાં સૌંદર્ય બનવું પડે.

સમગ્ર વિશ્વમાં કેવકેવ સૌંદર્ય પથરાયેલું છે. કો સૌંદર્યનો નાશ કરવાથી એમાં રહેલી સુંદરતાનો આપણે નાશ કરીએ છીએ કો સુંદરતાને વેડફી દેવાની નથી હોતી. વેડફી દેવાથી આપણે એને માણી શકતા નથી. આપણે એને મનભરીને માણવી જોઈએ અને કો મારે બરોબર સૌંદર્યને માણવું હોય તો એથી પહેલાં આપણે સૌંદર્ય-દૃષ્ટિ કેળવવી પડે. આપણે સ્વયં સુંદર બનવું પડે.

SHIKSHAN SAGAR

(શિક્ષણ સાગર)

એપ્લીકેશન ની વિશેષતા

આ એપ્લીકેશન મુખ્ય ત્રણ વિભાગમાં વહેચવામાં આવી છે.

૧. ટીચર ૨. વિદ્યાર્થી
૩. ટીચર હેલ્પ ડેસ્ક

ટીચર – ઓનલાઈન હાજરી, MDM હાજરી, SAS ગુજરાત, ગુણોત્સવ પોર્ટલ, જ્ઞાનકુંજ પ્રોજેક્ટ, GSHALA લોગીન, આધાર ડાયઝ એન્ટ્રી, શિષ્યવૃત્તિ ઓનલાઈન હાજરી, ખેલ મહાકુંભ એન્ટ્રી, ઈન્સ્પાયર એવોર્ડ એન્ટ્રી, CPF ચેક કરો, ઓનલાઈન PLI – LIC ભરો.

અમારા શિક્ષણ સાગર વોટ્સઅપ ગ્રુપમાં જોઈન થાઓ.

શિક્ષણ સાગર
JOIN GROUP

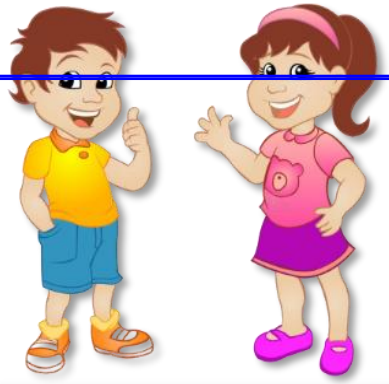

વિદ્યાર્થી – પાઠ્યપુસ્તક, પાઠ આયોજન, શિક્ષક આવૃત્તિ, સ્વ અધ્યયનપોથી, ઓનલાઈન MCQ, યુનિટ ટેસ્ટ, એકમનું સ્વાધ્યાય, MP3 કાવ્ય, અધ્યયન નિષ્પતી, અધ્યયન નિષ્પતી આધારિત પ્રશ્નો, સંદર્ભ સાહિત્ય અને આ બધું પાઠ વાઈઝ

ટીચર હેલ્પ ડેસ્ક – શિક્ષક ઉપયોગી મટેરિયલ્સ, તમારું બનાવેલું મટેરિયલ્સ અમને આપો, તમારે જે મટેરિયલ્સ જોઈએ તે અમને કહો, મૂંઝવણ અને માર્ગદર્શન.

અમારા શિક્ષણ સાગર એપ્લીકેશન પ્લે–સ્ટોર માંથી ડાઉનલોડ કરો.

JOIN
શિક્ષણ સાગર
APPLICATION